Gemeente Aalten

Plan van Aanpak Duurzaamheid

Update 2021

Duurzaamheid kent in de gemeente Aalten een (ambtelijke) projectmatige aanpak.

Circulaire economie	*Ingrid Oonk*
Mobiliteit, laadstructuren	*Rob Pardijs*
Global Goals	*Gertjan Sikking,*
Prestatieafspraken Woningcorporatie, TWL	*Margot Vreman, Hermien Baur*
Communicatie Duurzaamheid, Inwonerpanel Aalten spreekt	*Jolanda van Eldik*
Algemeen, RES, Warmtetransitie (TVW), Energieloket	*Hans Eskes*
Afwegingskader zon en wind	
Biodiversiteit, Klimaatadaptatie, Droogtebestrijding.	*Wilco Groot Roessink en Annette van Straten*

Inhoudsopgave

Inleiding ……4

Duurzaamheid: hoe staan we er voor in Aalten ……5
Klimaatmonitor
CO2-reductie en de opwekking van energie
Herijking Akkoord van Groenlo

Duurzaam wonen……..11
Duurzaamheidsleningen: de 'Toekomstbestendig Wonen Lening'
Stimuleringslening Non Profit
Subsidies woningverduurzaming
Achterhoekse Bespaaractie (Energieloket)
Regeling Reductie Energiegebruik (RRE)
Pilot Energiearmoede
Achterhoekse Zonactie.
RREW Regeling Reductie Energiegebruik Woningen.
Prestatieafspraken met de woningcorporatie
Fonds duurzaamheid
Herbruikbare luiers

Duurzaam produceren ……19
Circulaire economie
Cirkelregio Achterhoek
Circulaire landbouw

Duurzame mobiliteit……..21
Laadinfrastructuur
Laadvisie en plaatsingsbeleid
Fietsnetwerk
Openbaar vervoer

Duurzaam opwekken……22
Afwegingskader zon en wind
Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0)
Warmtetransitie: Transitievisie Warmte (TVW)
Zonnige Bedrijven

Klimaatadaptatie……24
Plan van aanpak droogte in de Achterhoek.

De duurzame gemeente Aalten……25
Global goals
De energieneutrale gemeente.
Biodiversiteitsplan
Communicatie Duurzaamheid
Duurzaamheidsdag
Duurzaamheidsprijs

Bijlage 1: Actielijst
Bilage 2: Routekaart

Inleiding

De opdracht vanuit het Energieakkoord en het Akkoord van Groenlo is omvangrijk. De rapporten over de opwarming van de aarde liegen er niet om en schetsen een weinig rooskleurig beeld voor de toekomst: het gaat veel sneller met de opwarming van de aarde en we moeten meer maatregelen nemen, meer doen. Iedereen, burger, bedrijf, overheid moet meedoen. Er is urgentie!

Voor u ligt een nieuwe update van het Plan van Aanpak Duurzaamheid (PvAD 2021). Het PvAD is eind 2019 vastgesteld door de gemeenteraad en vormt het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Aalten voor de komende jaren. Bij de besluitvorming is aan het plan een belofte van jaarlijkse voortgangsrapportage, evaluatie en bijstelling verbonden. Deze update PvAD2021 laat zien wat er in 2020-2021 is bereikt met en door de uitvoering van het PvAD.

In de jaarlijkse update worden de doelen van het PvAD gevolgd en wordt aangegeven wat we gaan doen om het gestelde doel te bereiken en onze ambities te realiseren.
Daarnaast is er ook een doorkijkje naar de toekomst opgenomen. Is er een bijstelling van ambities nodig, wat moeten we meer of anders doen?

Duurzaamheid: Hoe staan we er nu voor in de gemeente Aalten.

Een voortgangsrapportage over het plan van aanpak duurzaamheid kan niet zonder inzicht in de resultaten, de cijfers, hoeveel CO_2 is er de lucht ingegaan, hoeveel minder energie is er verbruikt, hoeveel duurzame energie is opgewekt en gebruikt, wat zijn de besparingen en hoe zijn die ontstaan. Lastig voor een voortgangsrapportage is dat de cijfers over de aspecten van duurzaamheid niet heel actueel zijn. De klimaatmonitor, statline (CBS), GDI-index en andere informatiebronnen laten goed en voldoende betrouwbaar de duurzame ontwikkelingen zien, maar worden wel wat laat gepubliceerd. We willen eigenlijk nu al kunnen zien wat er in 2021 is bereikt. Om te kunnen zien of het duurzaamheidsbeleid, zoals een plan van aanpak, in de gemeente Aalten is aangeslagen en hoeveel minder uitstoot van broeikasgassen dat heeft opgeleverd.
Maar, we kunnen wel wat laten zien, laten zien dat dat er ook positieve resultaten zijn en dat er nog een lange weg te gaan is.

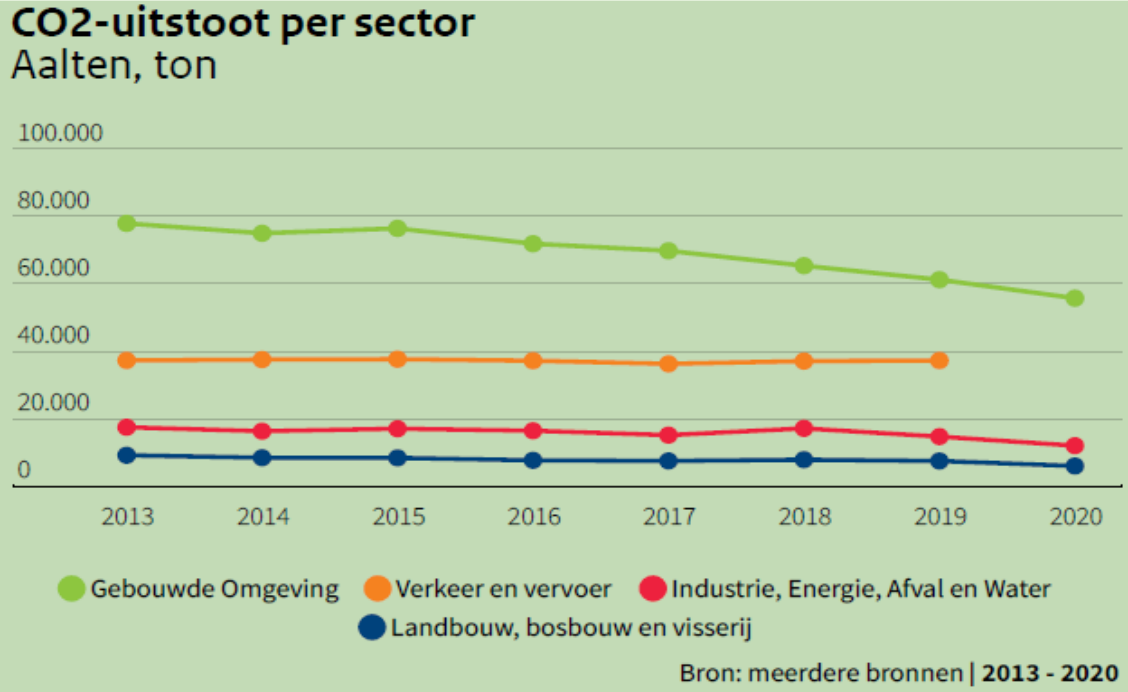
Klimaatmonitor

De Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, geeft veel cijfers over de duurzame ontwikkelingen in Nederland. Inmiddels zijn in de klimaatmonitor ook cijfers over 2020 beschikbaar. De klimaatmonitor geeft de informatie ook op gemeenteniveau, dus kan een beeld worden gekregen over hoe de gemeente Aalten ervoor staat.
Weblink:https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/dashboard

CO_2-reductie en de opwekking van energie.

De klimaatmonitor is meer gericht op de uitgangspunten van het nationale klimaatakkoord en niet op de scope van het Akkoord van Groenlo en de Uitvoeringsagenda Achterhoek.
De klimaatmonitor geeft een goed beeld van het verloop van alle energieverbruik en opwekking van hernieuwbare energie in de gemeente Aalten.

Energie kan in verschillende eenheden worden uitgedrukt: Joule, Wattuur, kubieke meter aardgas. Omdat de duurzaamheidsambitie in het akkoord van Groenlo vooral over de opwarming van de aarde gaat (het broeikaseffect), en de uitstoot van CO_2 als belangrijkste veroorzaker daarvan wordt gezien, kan er ook gemonitord worden op vermindering in kilogram CO_2-uitstoot. Het verbranden van een m^3 aardgas of het produceren van een kiloWattuur elektriciteit heeft een min of meer 'vaste' CO_2-uitstoot in kilogrammen. Voor het beeld van de percentuele vorderingen ten aanzien van besparing en opwekking van energie in de bebouwde omgeving maakt het niet uit welke (energie)eenheden worden gebruikt.

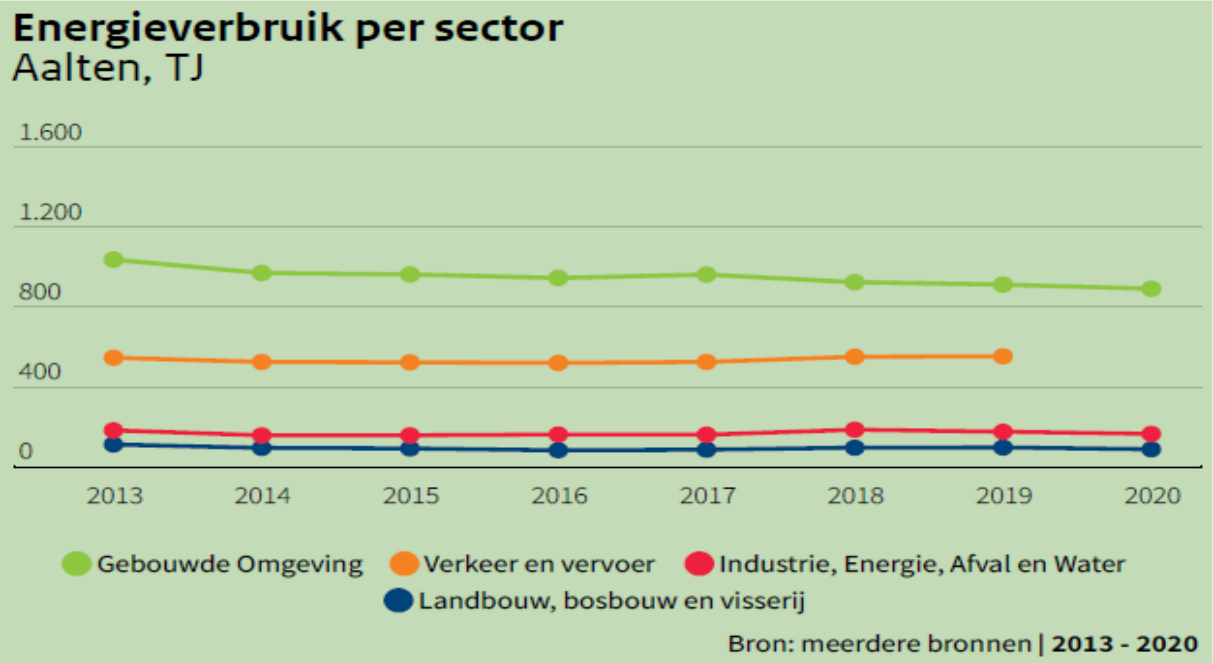

Tabel 1: Totaal CO_2-uitstoot in de gemeente Aalten vanaf 2013 (Bron Klimaatmonitor)

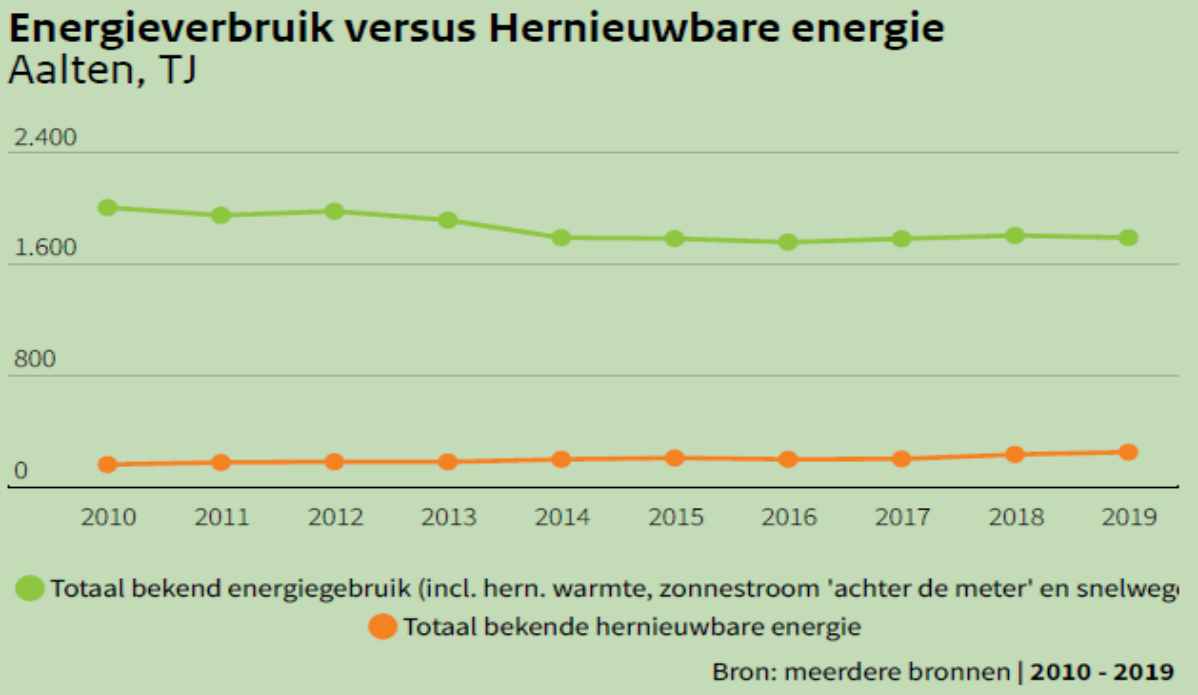
Tabel 1 laat zien dat in de bebouwde omgeving van Aalten de CO_2-uitstoot met 28,6% is afgenomen ten opzichte van 2013. In Aalten is de gebouwde omgeving veruit de grootste bron. De industrie heeft een afname van 31,8 %, de landbouw 35,7 % en de uitstoot door verkeer en vervoer is niet afgenomen. De totale afname van de CO_2-uitstoot in de gemeente Aalten is in 2020 21,9 % ten opzichte van 2013. Wanneer de afname van de CO_2-uitstoot in de gemeente Aalten in hetzelfde tempo doorgaat is dat 53,2 % in 2030.

Het Klimaatakkoord heeft een doelstelling voor Nederland van 49% afname van de uitstoot van broeikasgassen in 2030 ten opzichte van het niveau in 1990. De broeikasgasemissie van Nederland was in 1990 13,3 % hoger dan in 2013. Wanneer we dit ook van toepassing verklaren op de gemeente Aalten zou het broeikasgassenniveau in 1990 in Aalten ongeveer 159.000 ton CO_2 zijn geweest. Het niveau in 2020 is volgens de klimaatmonitor 109.600 ton CO_2. Een gerealiseerde afname met 31%. Dat gaat al goed in de richting van de doelstelling voor 2030 (49%) uit het Klimaatakkoord.

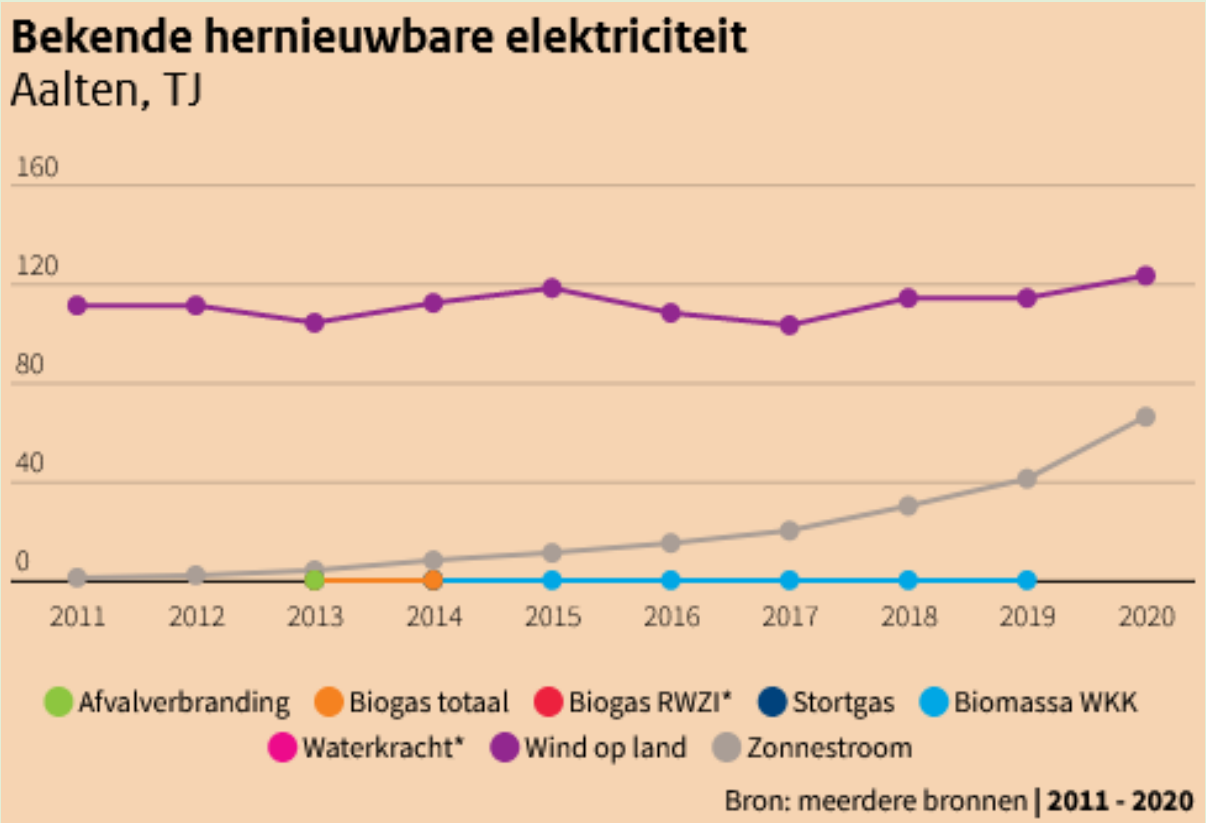
Het energieverbruik en de opwek van duurzame energie in de gemeente Aalten is in de volgende grafieken in beeld gebracht.

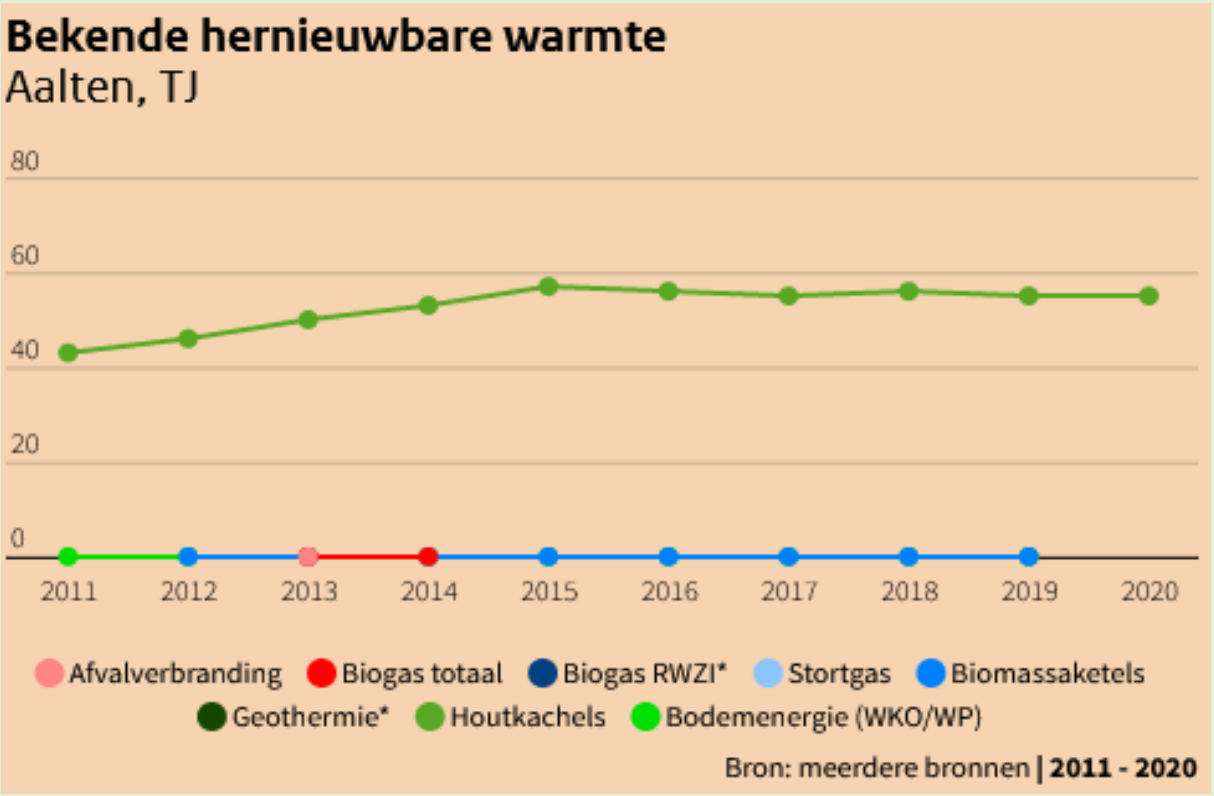

Tabel 2: *Energieverbruik in de gemeente Aalten in TeraJoule (Bron Klimaatmonitor)*

Tabel 3: hernieuwbare energie in de gemeente Aalten (in TJ) (Bron Klimaatmonitor)

Tabel 4: hernieuwbare elektriciteit in de gemeente Aalten (in TJ) (Bron Klimaatmonitor)

Tabel 5: hernieuwbare warmte in de gemeente Aalten (in TJ) (Bron Klimaatmonitor)

Zonnestroom per inwoner
MJ/inwoner

2.423

Aalten

2.217

Achterhoek

Bron: Berekening aandeel per inwoner |

Windenergie per inwoner
MJ/inwoner

4.517

Aalten

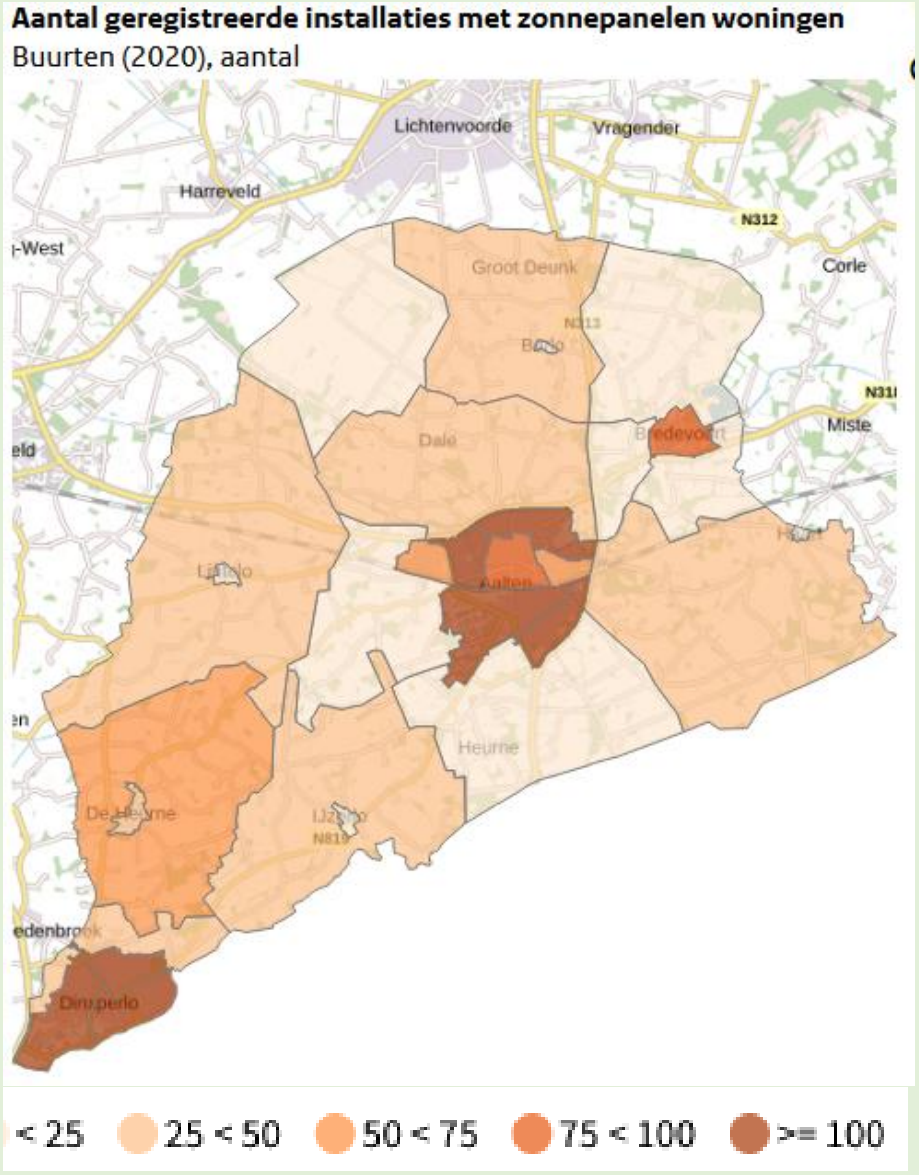
687

Achterhoek

Bron: Berekening aandeel per inwoner | **2020**

Tabellen 6 en 7: zonnestroom en windenergie per inwoner

Aantal geregistreerde installaties met zonnepanelen woningen
Buurten (2020), aantal

Tabel 8: Geregistreerde pv-installaties (zonnepanelen)

In het duurzaamheidsbeleid ligt er een focus op het besparen en vervangen van (fossiel) energieverbruik. Ook het Akkoord van Groenlo (AvG), energieneutraal in 2030, gaat over het energieverbruik. In de uitwerking van het AvG: de Uitvoeringsagenda Achterhoek (2016) zijn doelstellingen geformuleerd op het energieverbruik van de gebouwde omgeving.

In de UA2016 is 'energieneutraliteit in 2030' vertaald naar een opgave voor duurzame energieproductie, en een energiebesparingsopgave. De Achterhoek moet in 2030:
a. 80 % vervanging van (fossiele) elektriciteit: 1376 GWh elektriciteit duurzaam opwekken;
b. 45 % vervanging van aardgas: 124 miljoen m^3 aardgas vervangen door duurzaam opgewekte warmte;
c. 20 % besparing op het verbruik van elektriciteit: 306 GWh (20%) besparen op het elektriciteitsverbruik;
d. 55 % besparen op het verbruik van aardgas: 257 mln m^3 besparen op het gasverbruik;

Deze doelstellingen kunnen eenvoudig worden omgerekend naar besparen en vervangen van energie, uitgedrukt in circa 13.570 TeraJoule in de Achterhoek

Tabel 2 laat zien dat het energieverbruik in de gebouwde omgeving van de gemeente Aalten in 2020 (886 TJ) met 14,1 % is afgenomen ten opzichte van het niveau 2013 (1032 TJ). Dat is een besparing op het energieverbruik van 146 TJ (14,1%). Hoeveel (fossiel) energieverbruik is vervangen komt tot uitdrukking in de hoeveelheden hernieuwbare warmte en elektriciteit (244 TJ) in de tabellen 3 en 4. Deze tabellen geven aan dat het om 'bekende' hernieuwbare energie gaat. Er vindt waarschijnlijk wel meer opwek van hernieuwbare energie plaats dan 'officieel' is gemeld. Dat zal in de gemeente Aalten vooral het gebruik van zonnepanelen, hout- en pelletkachels e.d. zijn. Wanneer we de bekende hernieuwbare energie vergelijken met het energieverbruik van de gebouwde omgeving, bedraagt de vervanging van (fossiele) energie in 2020 23,6% (244 TJ).

Een conclusie die hieruit kan worden getrokken is dat de gemeente Aalten in 2020 'cijfermatig' vrijwel op koers loopt in het halen van energieneutraliteit in de gebouwde omgeving in 2030. Dat heeft vooral te maken met de aanwezigheid van een windmolenpark in de gemeente, het grote aantal zonnepanelen in de gemeente en het wat lagere energieverbruik.

Uit de tabel over de hernieuwbare energie in de gemeente blijkt dat er in 2020 in de gemeente Aalten 225 TJ hernieuwbare energie is geproduceerd. Dat is 12,7 % van het totale energieverbruik. Om een indruk te krijgen van de omvang van de productie van hernieuwbare energie in de gemeente: het windmolenpark Hagenwind levert zo'n 110 TJ elektrische energie per jaar. De toename van zonnestroom in de gemeente Aalten komt door de aanzienlijk toegenomen hoeveelheden zonnepanelen op bedrijfsdaken. Ook de ruim 20% van de daken van woning die voorzien zijn van 'geregistreerde' zonnepanelen draagt hieraan bij.

Beleid: Herijking Akkoord van Groenlo.
Het Akkoord van Groenlo is gesloten om als Achterhoek een bijdrage te leveren aan het voorkomen van de opwarming van de aarde; het tegengaan van het broeikaseffect. Het Akkoord van Groenlo gaat uit van een energieneutrale Achterhoek in 2030; alle energieverbruik in de gebouwde omgeving in 2030 is alleen nog hernieuwbare energie.
Om dat te kunnen realiseren moet de uitstoot van broeikasgassen worden aangepakt, en het landelijke Klimaatakkoord is daar dan ook op gericht. In 2030 een reductie van 49% ten opzichte van 1990 en in 2050: bijna 100%.
De Uitvoeringsagenda Achterhoek 2016 gebaseerd op het Akkoord van Groenlo en de wens om energieneutraal te zijn in 2030. Het doel was destijds gericht op het energieverbruik in de bebouwde omgeving in de Achterhoek. De UA heeft dus geen betrekking op (fossiel) brandstofverbruik voor mobiliteit; verkeer en vervoer. Ook gaat het niet over de uitstoot van broeikasgassen vanuit de landbouw (methaan) en de grote industrie. Het principe van het Akkoord en de uitvoeringsagenda is dat alle energie die in 2030 nog wordt verbruikt in de bebouwde omgeving afkomstig is uit duurzame bronnen. Verder wordt er uitgegaan op een besparing op het aardgas van 55% en 20% op het verbruik van elektriciteit wordt gerealiseerd. De uitvoeringsagenda impliceert daarmee ook het beëindigen van het (fossiele) aardgasverbruik in 2030.
Het is de bedoeling dat begin 2022 het Akkoord van Groenlo wordt herijkt. Hiertoe zijn al enkele bijeenkomsten georganiseerd met bestuurders en (duurzaamheids)ambtenaren. De bedoeling is om

volgend op het herijkte Akkoord van Groenlo ook de Uitvoeringsagenda Achterhoek een update te geven. Een nieuw Akkoord van Groenlo op Achterhoekse schaal zal door besluitvorming in de gezamenlijke gemeenten in de Achterhoek (inclusief de gemeente Montferland) plaatsvinden in 2022.

Duurzaam Wonen

Duurzaamheidsleningen: de 'Toekomstbestendig Wonen Lening'.
Woningeigenaren kunnen een lening aanvragen voor het treffen van energiebesparende- en duurzame maatregelen aan hun woning. De 'Toekomstbestendig Wonen Lening' (TBW) is aantrekkelijk voor woningeigenaren die verduurzamingsmaatregelen niet uit eigen middelen kunnen betalen. In onderstaande tabel is het aantal aanvragen van de lening uitgezet per jaar. De aanvragen worden afgehandeld door het Agem-energieloket en SVn. De doelstelling uit het PvAD is 50 leningen per jaar en het meer aandacht genereren voor deze leningsvorm (communicatie).
Er is ook een nationale Energiebespaarlening beschikbaar. De voorwaarden van deze lening zijn voor huiseigenaren in het algemeen minder gunstig (rente) dan de gemeentelijke toekomsbestendigwonenlening. Toch is in de gemeente Aalten nog wel gebruik van gemaakt van deze leenvorm.

Jaar	Aantal aanvragen TBW/ duurzaamheidslening	totaal aangevraagd budget TBW	Gemiddeld budget per aanvraag TBW	Nationale energiebespaarlening totaalbudget (bron klimaatmonitor)
2017	45			€ 6.800
2018	122			€ 71.728
2019	103	€ 865.921	€ 8.407	€ 52.395
2020	86	€ 844.670	€ 9.822	€ 163.962
2021 (t/m 3e kwartaal)	61	€ 467.754	€ 7.668	

Tabel 8: aanvragen TBW/duurzaamheidslening

De leningsystematiek en het beschikbaar stellen van het leenbudget wordt voortgezet in 2022 en volgende jaren.

Stimuleringslening Non Profit.
De verstrekking van laagrentende lening voor non-profitorganisaties en energiecoöperaties blijft in aantal achter op de doelstelling van 5 leningen per jaar. In 2020 zijn twee leningen verstrekt, in 2021 is één lening verstrekt. Bij de behandeling in de gemeenteraad van een motie over de afsluitkosten van deze lening voor non-profit (€ 1500 per lening) is afgesproken dat deze afsluitkosten voortaan door de gemeente zullen worden gesubsidieerd. Verondersteld werd dat deze in verhouding hoge kosten een belemmering vormen voor verenigingen om verduurzamingsmaatregelen te treffen.

Subsidies woningverduurzaming.
In de gemeente Aalten is er geen subsidieregeling voor het verduurzamen van de (eigen) woning. Dit is een bewuste keuze omdat er al een landelijke subsidieregeling is voor verduurzaming van de eigen woning. Met de Investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE) kunnen woningeigenaren subsidie aanvragen voor o.a. een zonneboiler, een (hybride) warmtepomp, isolatiemaatregelen en aansluiting op een warmtenet. Zakelijke gebruikers komen in aanmerking voor subsidie voor een zonneboiler, een warmtepomp, aansluiting op een warmtenet en voor kleinschalige windturbines en zonnepanelen.

De Investeringssubsidie duurzame energie (ISDE) is een tegemoetkoming bij de aankoop van apparaten voor het opwekken van duurzame warmte. Deze regeling is voor particulieren en zakelijke gebruikers. De regeling bestaat sinds 2016 en liep af op 31 december 2020.

ISDE apparaten per gemeente: Aalten	
Gemeentenaam	Aalten
Provincie	Gelderland
Particulieren Biomassaketel	21
Particulieren Pelletkachel	65
Particulieren Warmtepomp	135
Particulieren Zonneboiler	52
Zakelijk Biomassaketel	9
Zakelijk Pelletkachel	0
Zakelijk Warmtepomp	64
Zakelijk Zonneboiler	3
Totaal	349

Tabel 9 : resultaten ISDE apparatenregeling (Aalten)

Per 1 januari 2021 is de regeling samen met de subsidie energiebesparing eigen huis (SEEH) opgegaan in de investeringssubsidie duurzame energie en energiebesparing (ISDE).
De ISDE-subsidieregeling nodigt huiseigenaren uit om duurzaamheidsmaatregelen aan de woning te treffen. Er moeten wel minimaal twee verschillende maatregelen worden getroffen en de subsidie is relatief hoog.
Er zijn geen cijfers gepubliceerd over de woningeigenaren in de gemeente Aalten die subsidie hebben gekregen op grond van de subsidie energiebesparing eigen huis (SEEH) en het vervolg de investeringssubsidie duurzame energie *en energiebesparing* (ISDE).
Voor woning-eigenaren is er nog de landelijke salderingsregeling voor zonnepanelen op het eigen woningdak. Ook hierover zijn geen aantallen deelnemers bekend gemaakt. Deze regeling wordt afgebouwd en vervangen door een nieuwe regeling.

Achterhoekse Bespaaractie (Energieloket)
In de ‘Achterhoekse bespaaractie’ is de focus gelegd op het resultaat (de duurzaamheidsmaatregelen). Met de 'Achterhoekse Bespaaractie' konden woningeigenaren zich vrijblijvend inschrijven voor een collectieve isolatie-actie. Op die manier kunnen zij voordelig en makkelijk kiezen voor het isoleren van hun dak, gevel, vloer en/of ramen.

De actie is regionaal voorbereid en uitgevoerd door het Energieloket, maar wel per gemeente gecommuniceerd en vormgegeven. Daarom heet de actie in de gemeente Aalten de 'Achterhoekse Bespaaractie Aalten' en wordt in taal- en beeldgebruik zoveel mogelijk ingezet op de lokale-, naar bijna 5200 adressen, van grondgebonden koopwoningen met bouwjaar <1980 in Aalten en Dinxperlo. Bredevoort is buiten beschouwing gelaten, gezien de ontwikkelingen van de energiecoöperatie ECB en de monumentale status van een deel van Bredevoort. Bij de brief is een flyer met meer informatie over de actie meegestuurd. Ook is er communicatie via de sociale media en de gemeentepagina om de actie nogmaals onder de aandacht te brengen.

Met de ‘Achterhoekse Bespaaractie’ kunnen eigenaren van woningen met een bouwjaar voor 1985 een laagdrempelig isolatieadvies voor hun woning en offertes ontvangen voor uitvoering van de voorgestelde maatregelen. Binnen deze actie wordt samengewerkt met Susteen, die de uitvoering van de adviezen en maatregelen verzorgt.
Woningeigenaren kunnen zich via Agem Energieloket aanmelden en zich voor een eenmalige bijdrage van €30,- laten adviseren over het isoleren van de woning. Dit advies bevat naast een voorstel voor isolatiemaatregelen ook offertes voor het uitvoeren van deze maatregelen door regionale isolatiebedrijven. Bewoners kunnen op basis daarvan besluiten om al dan niet gebruik te maken van deze offertes of ter referentie nog offertes van andere aanbieders op te vragen. Daarmee biedt deze

actie de bewoner een concreet handelingsperspectief om de woning beter te isoleren. De stand van zaken per eind juni 2021:

STATUS	AANTAL Aalten	AANTAL Achterhoek
Verstuurde brieven	5193	37895
Aanmeldingen	225	1334
Adviestraject met rapport	180	1029
Ander advies verstuurd (email)	48	266
Uitgevoerde maatregelen	74	371

Tabel 8: resultaten achterhoekse bespaaractie

Regeling Reductie Energiegebruik (RRE)
De gemeente Aalten heeft samen met 5 andere Achterhoekse gemeenten in 2019 een specifieke uitkering Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) om huiseigenaren te helpen energie te besparen, aangevraagd. In 2020 is deze subsidie ontvangen en zijn er 100 huishoudens in de gemeente Aalten voorzien van een energiedisplay, energiecoach en een voor de bouwmarktwaardebon voor materialen voor 'eenvoudige' energieverbruikbeperkende maatregelen (radiatorfolie, tochtstrippen, led-lampen, e.d.). De actie is vooral gericht op de huishoudens met lagere inkomens. Voor huiseigenaren én huurders.

Energiedisplay actie	AANTAL Aalten	AANTAL Achterhoek*
Aanmeldingen	94	586
Geplaatste Displays	86	482

Tabel 8: resultaten energiedisplay-actie ** 6 gemeenten Achterhoek RRE bij Energieloket ondergebracht*
(t/m derde kwartaal 2021)

Waardebonactie	AANTAL Aalten	AANTAL Achterhoek*
tips via email	269	1.425
verzilverde waardebonnen	158	1.171
totaal	427	2.596

Tabel 8: resultaten energiedisplay-actie ** 6 gemeenten Achterhoek RRE bij Energieloket ondergebracht*
(t/m derde kwartaal 2021)

Buurtaanpak	AANTAL Aalten	AANTAL Achterhoek*
Actieve buurten	2	15
gemaakte warmtefoto's	29	849
bezoekers digitale bijeenkomsten	18	444
telefonische toelichting	5	127

Tabel 8: resultaten buurtaanpak ** 6 gemeenten Achterhoek RRE bij Energieloket ondergebracht*
(t/m derde kwartaal 2021)

In het winterperiode 2020/2021 zijn de buurten de Hare (Aalten) en het Beggelder (Dinxperlo) warmtefoto-acties uitgevoerd.

Achterhoekse Zonactie.
De Achterhoekse Zonactie is in samenwerking met een drietal lokale PV-installateurs (Evo Energie uit Doetinchem, Tenten Solar uit Lichtenvoorde en Huls Energie uit Winterswijk) opgezet om woningeigenaren in de Achterhoek (met name in de 6 RRE-gemeenten) te stimuleren tot, en begeleiden bij het aanschaffen van zonnepanelen. Agem Energieloket heeft deze actie geheel in eigen beheer opgezet en voert deze uit met behulp van de RRE-gelden. Aan de doelgroep zijn geen specifieke voorwaarden gesteld, behalve dat het moet gaan om woningeigenaren. Voor de werving

van bewoners zijn ca. 26.500 brieven verstuurd, daarnaast is de actie met name gepromoot via social media en een online webinar over zonnepanelen in juli.

Achterhoekse zonactie	AANTAL Aalten	AANTAL Achterhoek*
Verzonden brieven	2782	26563
Aanmeldingen	53	407
Uitgebrachte offertes	90**	713**
Opdrachten	22	160
Deelnemers webinar	14	100

Tabel 8: resultaten Achterhoekse Bespaaractie (t/m derde kwartaal 2021)

** 6 gemeenten Achterhoek RRE bij Energieloket ondergebracht*
*** is hoger dan het aanmeldingen omdat men meer dan één leverancier kan benaderen*

RREW Regeling Reductie Energiegebruik Woningen.
Op 27 oktober 2020 is door het ministerie van BZK de nieuwe Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW) aangekondigd. Doel van deze regeling is dat gemeenten huurders en eigenaar-bewoners stimuleren energie te besparen in hun woning en daarmee de CO_2-uitstoot en woonlasten te verlagen. De gemeente Aalten heeft samen met andere Achterhoekse gemeenten deze subsidie aangevraagd en ontvangen. De uitvoering van de RREW-regeling is ondergebracht bij het Energieloket.

RREW in het kort.
Corona heeft invloed gehad op de wijze waarop de RREW wordt vormgegeven. De voorgenomen energiebespaarfestivals konden niet doorgaan. Centraal in de aanpak staat nu het aanbieden van energiebespaarboxen waarmee huurders en woningeigenaren laagdrempelig in het bezit kunnen komen van energiebesparende producten en diensten.
In de aanpak wordt mede gefocust op huishoudens met lagere inkomens en/of huishoudens in energiearmoede. In de gemeente Aalten gaat in 2022 een pilot draaien voor 10 huishoudens. De RREW kan daarmee worden ingezet als boost voor het benaderen van deze huishoudens, die een steuntje in de rug goed kunnen gebruiken.
De aanpak kan relatief efficiënt georganiseerd worden, waarmee deze past binnen de (nauwe) kaders van de RREW-regeling (max. 10% van het budget mag naar ondersteunende activiteiten gaan).

Pilot Energiearmoede - Intensiever traject voor lage inkomens.
De gemeente Aalten heeft Agem Energieloket gevraagd om binnen de RREW regeling specifiek bewoners te helpen waarbij sprake is van energiearmoede. Gezien de inhoud van de energiebesparende boxen en de geselecteerde doelgroep (huurders en koopwoningen met een lage(re) WOZ-waarde) is deze groep goed in te passen in de RREW-regeling.

Agem
Agem Energieloket kan de bespaarboxen actief aanbieden aan huishoudens met lagere inkomens die behoefte daaraan hebben. Hiervoor is medewerking van de gemeente en organisaties of inactieven die zich focussen op huishoudens met lagere inkomens, van groot belang. In gezamenlijk overleg kan vervolgens bepaald worden hoe groot de doelgroep precies is en hoe deze het beste bereikt kan worden. Agem zoekt een partij met wie deze doelgroep vertrouwd is, alleen zo kunnen zij bij deze mensen achter de voordeur komen.

Meedoenpact
De gemeente Aalten heeft de Agem in contact gebracht met het Meedoenpact, om zo tot een gezamenlijk project te komen. Er heeft een uitgebreid afstemmingsoverleg plaatsgevonden met partijen en besloten is om een pilot uit te voeren.

Pilot
Een groep van +/- 10 deelnemers kan door Agem Energieloket in een intensiever traject begeleid worden. Vrijwillige energiecoaches van Agem Energieloket brengen de energiebespaarbox actief bij de deelnemers langs en helpen met het aanbrengen. Daarna kunnen de energiecoaches een begeleidingstraject starten gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Inzicht verschaffen in het energieverbruik
- Tips geven voor kleine gedragsveranderingen die leiden tot minder energieverbruik
- Overige tips geven voor het besparen van energie (kleine maatregelen)

Kwaliteit belangrijk
Het gaat hierbij om de kwaliteit en niet om de kwantiteit. We hebben bewust een aantal van 10 gekozen omdat dit behapbaar is en we de kwaliteit kunnen borgen. De huishoudens worden geselecteerd in overleg met het Meedoenpact. Belangrijk hierbij de inschatting van de grootste kans op succes. Deze succesverhalen hebben we vervolgens weer nodig om binnen de rest van de doelgroep vertrouwen te winnen.

Kosten
De meeste kosten voor de pilot worden betaald uit de RREW regeling, maar vanwege de intensieve begeleiding, worden extra kosten gemaakt. Deze kosten (€ 3.500) worden betaalt uit het duurzaamheidsbudget. We zijn erbij gebaat dat deze pilot goed verloopt, zodat ook anderen zich laten bijstaan door een energiecoach.

Evaluatie
Wanneer de pilot is afgerond wordt deze geëvalueerd en bekeken of en op welke wijze er een vervolg gegeven kan worden aan de pilot.

Prestatieafspraken met de woningcorporatie
Er zijn in 2021 prestatieafspraken gemaakt met de woningbouwcorporatie (De Woonplaats).
Ten aanzien van duurzaamheid zijn de afspraken hier weergegeven. Eind 2020 zijn de prestatieafspraken met De Woonplaats voor 2021 ondertekend. De afspraken met betrekking tot duurzaamheid zijn hieronder weergegeven.

Op weg naar een duurzame woon- en leefomgeving
Met nieuwbouw investeren we in de kwaliteit van de woningvoorraad. Maar het grootste deel van de voorraad in 2026 staat er nu ook al. Daarom is het belangrijk om de kwaliteit van de bestaande voorraad op peil te houden, zodat huurders prettig en comfortabel kunnen blijven wonen. Een grote uitdaging ligt in het verduurzamen en (op termijn) aardgasloos maken van bestaande woningen. We waken er wel voor dat de investeringen op het gebied van verduurzaming in balans blijven met de financiële draagkracht van huurders. De verduurzamingsopgave biedt daarnaast kansen om op verschillende plekken in de gemeente tot een integrale wijkaanpak te komen, waarbij ook aandacht is voor het langer zelfstandig wonen en sociale opgaven.

Verduurzaming bestaande woningvoorraad
Naar een energieneutrale woningvoorraad in 2050
● De Woonplaats ondersteunt binnen haar mogelijkheden de gemeente Aalten in haar ambitie om energieneutraal te worden door haar eigen woningen in stappen te verduurzamen, naar in eerste instantie minimaal energielabel B, door nieuwbouw energieneutraal te maken voor de gebouwgebonden installaties en door duurzame energie op te wekken bij nieuwbouw. De Woonplaats heeft in 2050 een gebouwgebonden CO_2-neutraliteit.
De Woonplaats verduurzaamt haar woningvoorraad op lange termijn op basis van de door De Woonplaats op te stellen CO_2-routekaart, waarbij aangesloten wordt bij de wijk/buurtplanning van de Transitievisie Warmte van de Gemeente Aalten. Partijen treden jaarlijks in overleg over het te voeren beleid.
● De Woonplaats verduurzaamt bestaande eengezinswoningen bij mutatie of op initiatief van de zittende huurder en bestaat uit het energetisch verbeteren naar Energie index 1,4 (label B) of beter.
  - Bij verduurzaming van de woning bij mutatie wordt tevens getracht om de levensloopbestendigheid van de woning te verbeteren.
  - Bij een projectmatige aanpak, zoals bij de Transitievisie Warmte krijgen zittende huurders een voorstel voor duurzaamheidsmaatregelen aangeboden afgestemd op de transitievisie Warmte en de afgesproken uitvoeringsaanpak. Hierbij zal de strategie zijn om een woning eerst optimaal te isoleren, alvorens maatregelen t.b.v. duurzame energie aan te leggen (zoals zonnepanelen).

● De Woonplaats voert pilots uit met waterstof, warmtepompen en vacuüm glas met als doel een duurzame, klimaat en toekomstbestendige sociale woningvoorraad. Ervaringen worden uitgewisseld en de in de pilots onderzochte, en positief beoordeelde, voorzieningen worden waar mogelijk toegepast bij toekomstige projecten.
● De Woonplaats en de gemeente Aalten nemen deel aan cirkelregio Achterhoek en delen kennis rondom circulariteit met elkaar.

Betaalbaarheid en verduurzaming
● Betaalbare woonlasten zijn het vertrekpunt. De gemeente en De Woonplaats kunnen elk slechts een deel van de lasten beïnvloeden. De Woonplaats richt zich op de huurprijs en energiebesparende maatregelen. De gemeente op het betaalbaar houden van gemeentelijke belastingen en kwijtscheldingsregelingen, zoals die voor de afvalstoffenheffing en rioolheffing. Uitgangspunt is gelijkblijvende of lagere woonlasten.

Communicatie en informatie richting bewoners
● Partijen zetten zich in om bewustwording te bevorderen onder huurders van hun eigen gedrag en gevolgen voor het energieverbruik. De gemeente faciliteert en ondersteunt de huurdersvereniging en De Woonplaats waar mogelijk bij duurzaamheidsprojecten en –activiteiten die bijdragen aan het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen.
  - De komende tijd wordt een pilot uitgevoerd waarbij energiecoaches bij huurders aan huis informatie geven over de mogelijkheden om de woning te verduurzamen. Na verloop van tijd zal de pilot geëvalueerd worden.
  - De Woonplaats stelt bij specifieke projecten of campagnes tijdelijk een modelwoning beschikbaar om duurzaamheidsmaatregelen te presenteren aan huurders.

Integrale wijkstrategie
We zien dat een aantal opgaven en kansen zich de komende jaren op wijkniveau gaan voordoen. Bestaande woningen moeten niet alleen duurzamer, maar ook levensloopbestendiger worden

gemaakt. Tegelijkertijd willen we samen met bewoners nadenken hoe zij prettig in hun wijk kunnen blijven wonen en leven. Daarbij gaat het om fysieke aspecten (is de kwaliteit van woningen op orde, zijn er aantrekkelijke klimaatadaptieve openbare ruimtes?) maar ook om sociale aspecten (leven bewoners op een prettige manier samen, houden ze een oogje in het zeil/ ondersteunen ze elkaar als het nodig is?). De Gemeente Aalten pakt met haar Transitievisie Warmte en de Woonzorgkaarten 2.0 hierin de regie voor een integrale wijkaanpak. De Woonplaats wordt hierbij betrokken en daar waar het gaat om wijken waarin De Woonplaats bezit heeft, haken de huurdersverenigingen hierop aan. Vanuit de Transitievisie Warmte worden een aantal wijken/clusters benoemd om mee te starten. We bekijken gezamenlijk of deze wijken geschikt zijn voor de integrale wijkaanpak om zo zaken aan elkaar te kunnen koppelen. Nadere afstemming volgt de komende tijd en is onderdeel van de actieagenda 2022.

Heerlijk Thuis in Huis
● De gemeente start in 2022 met het project 'Heerlijk Thuis in Huis'. Hierbij vinden gesprekken met bewoners waarbij aan de hand van verschillende onderwerpen (duurzaamheid, levensloopbestendigheid, veiligheid) wordt ingezet op het vergroten van bewustwording over de toekomstige woonsituatie en wordt gekeken of en zo ja hoe men de thuissituatie kan verbeteren (of dat verhuizen naar een levensloopbestendige woning een betere optie is). De eerste gesprekken worden gevoerd met bewoners van wijken die als eerste worden aangepakt in het kader van de Woonzorgkaarten 2.0 (zie hoofdstuk 2). Waarbij gelet wordt op de meekoppelkansen die de Transitievisie Warmte biedt.
● Partijen bespreken met elkaar op welke wijze De Woonplaats en de huurdersorganisatie worden betrokken bij de gesprekken in het kader van Heerlijk Thuis in Huis en wat hierin hun rol zal zijn. Hierbij wordt tevens besproken of het mogelijk en wenselijk is om aanvullende instrumenten in te zetten om het aanpassen van woningen/ doorstroming naar aangepaste woningen te stimuleren.
● De Huurdersverenigingen worden actief betrokken bij de communicatie richting huurders daar waar het gaat om het ophalen van ideeën en het creëren van draagvlak onder bewoners in wijken waar wijkaanpak plaatsvindt.

In 2021 zijn 14 zeer energiezuinige nieuwbouwwoningen gerealiseerd aan de Nieuwstraat in Dinxperlo. Nog eens 52 woningen zijn voorzien aan de Ludgerstraat in Aalten (2022)

Fonds duurzaamheid.
In het plan van aanpak duurzaamheid was een gemeentelijke subsidieregeling voor het verduurzamen van woningen opgenomen. Bij nader inzien wordt dit project niet uitgevoerd omdat er al andere, goed functionerende, (Rijks)regelingen voor het verduurzamen van de eigen woning zijn. Een extra gemeentelijke subsidie zal het zetten van meer stappen in die richting niet stimuleren. Het budget wordt ingezet op andere regelingen voor verbetering van de duurzaamheid (circulariteit) en een fonds Duurzaamheid. Dit is in 2021niet uitgewerkt en schuift door naar 2022

Met het in 2022 in te voeren Fonds Duurzaamheid wil de gemeente inwoners van de gemeente Aalten het vertrouwen, de middelen en de verantwoordelijkheid geven om zelf hun steentje bij te dragen aan het verbeteren van de duurzaamheid in hun buurt, wijk, dorp of stad. Hiervoor wordt een budget gereserveerd van € 50.000.
Doel van de regeling is het faciliteren, stimuleren en/of ondersteunen van vernieuwende (nog niet bestaande) vrijwilligersinitiatieven die gericht zijn op duurzaamheid. Duurzaamheid wordt in dit kader breed gezien. Er kan daarbij worden gedacht aan het oprichten van een energiecoöperatie. Een wijk/dorps windmolen of een zonnepark, circulair buurthuis, voedselpark, elektrische wijkauto op duurzame energie. Er is geen beperking in de zin dat het initiatief zich moet richten op de bestrijding van de opwarming van de aarde, de vermindering van de CO2-uitstoot, isolatie en energieopwekking. Al is wel duidelijk dat bijna alle te verzinnen duurzaamheidsmaatregelen daar op de een of andere manier wel naar toe zijn te herleiden. Bijvoorbeeld, initiatieven tot hergebruik voorkomt energieverbruik voor de productie van 'nieuwe' producten en grondstoffenwinning. Voor initiatieven die betrekking hebben op circulariteit, hergebruik van materialen, is overigens een andere subsidieregeling beschikbaar. Dergelijke initiatieven zullen dan ook in principe niet op grond van deze regeling worden gehonoreerd.

Herbruikbare luiers
In het kader van verbetering van de duurzaamheid wordt in 2022 een subsidie voor wasbare luiers ingevoerd. Wegwerpluiers vormen een grote hoeveelheid restafval en hebben beperkte mogelijkheden tot recycling. Bovendien kost het produceren van wegwerpluiers veel grondstoffen, energie en transport.
De regeling is bedoeld om de invoering van wasbare luiers voor jonge kinderen in de luierleeftijd. Wasbare luiers zijn relatief duur in eerste aanschaf en vormen zo een belemmering voor gezinnen om over te stappen op wasbare luiers. Door een subsidie op de aanschaf van een startpakket wasbare luiers of korting op het leasen ervan worden gezinnen gestimuleerd om over te gaan op wasbare luiers.

Duurzaam Produceren

Circulaire economie
In een circulaire economie bestaat er geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt. De energie voor een zuivere kringloopeconomie is afkomstig te van hernieuwbare bronnen, met name zon en wind.
Het huidige kabinetsbeleid is een transitie naar een volledig circulaire economie in 2050. Deze transitie brengt nieuwe (economische) kansen met zich mee. Hiervoor is het noodzakelijk dat bestaande economische structuren worden om- en afgebouwd en nieuwe economische structuren worden bevorderd en opgebouwd.

In 2020 is gestart met de voorbereidingen van een nota Circulaire Economie voor de gemeente Aalten. Er heeft een interne ronde plaatsgevonden, om na te gaan op welke wijze we binnen de gemeente Aalten met circulaire economie bezig zijn. In de beleidsnota willen we ook uitgebreid aandacht besteden aan activiteiten van burgers, organisaties en bedrijven in de gemeente Aalten, om tot een circulaire economie te komen. Van kleinschalige initiatieven tot grote wijzigingen in productieprocessen. Ook aan projecten binnen de Regio Achterhoek op het gebied van circulariteit, besteden we aandacht in de nota.
In de afgelopen periode is, samen met 2 master studenten van de HAN, Centrum Meervoudige Waardecreatie, een uitgebreid participatietraject gevolgd ter voorbereiding op de beleidsnota Circulaire Economie.
Zowel intern als extern is er met partijen gesproken over thema's als bewustwording en kennisvergroting, consumptiegoederen en afvalvermindering, bouwen en openbare ruimte, voedsel en groen en circulair inkopen.
De ontwikkelingen en kansen op deze terreinen voor de gemeente Aalten, werken we nader uit de beleidsnota Circulaire Economie. Mede op basis van ons verzoek, is de Cirkelregio Achterhoek al een apart traject gestart met de gemeenten en andere partijen in de regio, om te bespreken hoe we circulaire inkoop in de Achterhoek kunnen bevorderen en barrières kunnen wegnemen.

Om erachter te komen hoe de burgers in de gemeente Aalten al bijdragen aan een circulaire economie en hoe we deze bijdrage nog groter kunnen maken, hebben we ons inwonerpanel 'U Spreekt' een uitgebreide vragenlijst voorgelegd. De reacties op de vragen zijn verwerkt in een rapport en in een factsheet, die in november 2021 aan de raad zijn voorgelegd. De uitkomsten van het onderzoek betrekken we bij de beleidsnota Circulaire Economie. Deze wordt in het eerste kwartaal van 2022 voorgelegd aan de gemeenteraad.

Cirkelregio Achterhoek
In de Achterhoek werken we samen binnen de Cirkelregio Achterhoek. Partners in de Cirkelregio zijn de Achterhoekse gemeenten, woningbouwcorporaties, stichting Actief en bedrijven als WAM van Duren, Rouwmaat en Grijsen. Intussen zijn er 16 partners aangesloten bij de Cirkelregio en 7 Vrienden, waaronder onderwijsinstellingen als de HAN, Saxion en het Graafschap College. Binnen de Cirkelregio wordt met name ingezet op samenwerking, kennis delen en praktische uitvoeringsprojecten. Zo wordt er bijvoorbeeld een masterclass Circulaire economie verzorgd bij het Grenslandcollege.

Een mooi uitvoeringsproject is de Stadsmijn Achterhoek, die in Groenlo is gerealiseerd. De bedoeling is dat in de komende jaren gebouwen, die op de nominatie staan om gesloopt te worden, onderzocht worden op bouwmaterialen die kunnen worden "geoogst", om vervolgens te kunnen worden hergebruikt. Hetzij ter plaatse in de nieuwbouw, hetzij via de bouwmaterialenmarkt elders in de Achterhoek, of b.v. in de Randstad, waar de vraag naar bepaalde bouwmaterialen groter kan zijn dan in onze regio. Ook in de gemeente Aalten willen we in de komende periode een dergelijke opname van een gebouw laten doen, om een tastbaar voorbeeld te kunnen delen en mensen te enthousiasmeren voor circulair bouwen.

Circulaire landbouw
De gemeente Aalten had besloten om deel te nemen aan Coöperatie De Marke, om zo haar steun uit te spreken voor het initiatief. Echter, de overname van agro-innovatiecentrum De Marke in Hengelo Gld door een boerencoöperatie gaat niet door. Coöperatie De Marke heeft helaas geconcludeerd dat ze het financieel niet rond krijgen om De Marke over te nemen van Wageningen University &

Research (WUR). De coöperatie en WUR gaan nu samen onderzoeken in welke vorm melkveehouders toch betrokken kunnen blijven bij het onderzoek.

Het onderzoek op proefboerderij De Marke is gericht op een toekomstbestendige melkveehouderij op zandgrond. De vier hoofdthema's zijn: natuurinclusieve landbouw, kringlooplandbouw, precisielandbouw en klimaat. Ondanks het feit dat de coöperatie uit financiële overwegingen heeft moeten besluiten om De Marke niet over te nemen van WUR, is de ambitie nog steeds dat melkveehouders met WUR samen nieuwe programma's gaan ontwikkelen voor onderzoek op De Marke. WUR en het bestuur van de coöperatie zijn in overleg over een andere manier waarop die samenwerking vorm kan krijgen.

Duurzame mobiliteit

Het klimaatakkoord geeft aan dat vanaf 2030 alle nieuw verkochte auto's emissieloos moeten zijn. De verwachting is dan ook dat het aantal elektrische auto's de komende jaren flink gaat toenemen en daarmee ook de vraag naar publieke laadpalen. Dat geeft de gemeente de taak om de laadinfrastructuur op orde te brengen. Er is berekend is dat we in 2030 in de gemeente Aalten in de openbare ruimte minimaal 160 laadpunten nodig hebben (Een laadpaal bestaat uit 2 laadpunten). 5 jaar later is moet dat aantal zijn verdubbeld Op dit moment zijn er 62 openbare laadpunten in de gemeente aanwezig.

Laadvisie en plaatsingsbeleid: Laadvisie in voorbereiding
De ambitie van gemeente Aalten is om te zorgen voor een betrouwbaar, veilig, betaalbaar en dekkend netwerk van laadinfrastructuur. Om mobiliteit te verduurzamen zullen veel vervoersmiddelen op elektriciteit moeten gaan rijden. En steeds meer mensen kiezen hiervoor. Daarom is het belangrijk dat er voldoende laadfaciliteiten zijn voor inwoners en bezoekers van de gemeente Aalten. Om dit te realiseren heeft de gemeente een Laadvisie opgesteld. Met een laadvisie geven wij (lokaal) invulling aan deze nationale agenda laadinfrastructuur.

De gemeente Aalten hanteert de 'ladder van laden', dit om de druk op de openbare ruimte te beperken. Dit houdt in dat e-rijders op privaat terrein laden, indien mogelijk. E-rijders die geen toegang hebben tot een privaat laadpunt moeten kunnen uitwijken naar semipublieke en publieke laadpunten.

De gemeente Aalten kiest ervoor om laadinfrastructuur op geschikte locaties te plaatsen. Dit zijn locaties waar een vraag vanuit de bewoners en/of ondernemers komt en er behoefte is aan een laadpaal. Daarnaast worden laadpalen op locaties geplaatst waar vanuit de data behoefte blijkt.

Laadinfrastructuur
Wij hebben een overeenkomst gesloten met Allego en PARKnCHARGE voor de realisatie van laadpalen in onze gemeente. De samenwerking met Allego heeft geleid tot een toename van het aantal openbare oplaadpalen volgens het 'paal volgt auto'- principe. Er bleek echter nog relatief weinig vraag naar openbare laadpalen te zijn. Om het laadnetwerk verder uit te breiden is ook een overeenkomst gesloten met PARKnCHARGE. Zij hanteren een andere werkwijze waarbij de openbare oplaadpaal op basis van beschikbare data, voor de vraag uit wordt geplaatst. Deze openbare oplaadpalen zijn in 2021 geplaatst.

Op 29 september 2021 heeft de gemeente Aalten mandaat verleend aan de provincie Overijssel om namens de gemeente alle besluiten te nemen die nodig zijn in het kader van de Europese aanbesteding van de Concessieovereenkomst laadpalen openbare ruimte 2022-2025. De concessiehouder is gedurende de exploitatietermijn verantwoordelijk voor het volledige beheer en de exploitatie van alle gerealiseerde laadpalen. De concessiehouder gaat jaarlijks 9 laadpalen proactief plaatsen, dit komt neer op 18 laadpunten. Ook worden laadpalen bijgeplaatst op basis van gebruikscijfers.

Fietsnetwerk
De afgelopen jaren hebben wij bij de herinrichting van wegen, waarbij er sprake is van een hoge fietsintensiteit, de fietser centraal gesteld in het ontwerp en de voorzieningen voor de fietser verbeterd. Denk hierbij aan wegen als de Terborgseweg, Plein Zuid en de Nieuwstraat. Deze verbeteringen zetten we door op de wegen welke van belang zijn voor het lokale en/of regionale fietsnetwerk. Zo zijn de Admiraal de Ruyterstraat en Dijkstraat voorzien van brede fietsstroken en zijn in het ontwerp van de Lichtenvoordsestraatweg ook brede fietsstroken opgenomen. Daarbij is vanuit de Global goals ingezet op een fysieke leefomgeving welke meerdere doelen raakt.
Tevens zijn wij met de provincie Gelderland in overleg om de fietsroute langs N318 verder vorm te geven. De ontwerpschets voor deze verbinding is naar verwachting in januari 2022 gereed.

Openbaar vervoer
1 keer per uur een sneltrein (RegioExpres) tussen Arnhem en Doetinchem. Dat is een grote wens van de regio Achterhoek én het doel van provincie Gelderland. Momenteel wordt een voorkeursalternatief verkend en deze wordt vervolgens gepresenteerd tijdens online informatiebijeenkomsten. Vanuit de Achterhoek wordt de reistijd naar Arnhem CS 13 minuten korter. Vanaf station Doetinchem kan een reiziger binnen 1 uur op Utrecht CS staan. In december 2021 worden er online bijeenkomsten georganiseerd waarin de conceptnota Voorkeursalternatief wordt gepresenteerd.

De buslijn Aalten–Bocholt is in augustus 2021 van start gegaan. Hiermee is een verbinding tussen vervoersnetwerken in Duitsland en Nederland, definitief tot stand gekomen.

Duurzaam opwekken

Afwegingskader zon en wind
Het beleid voor 'ruimtelijke ordening en duurzame energieopwekking', het Uitnodigingskader zon en wind is op 12 juli 2021 door de gemeenteraad vastgesteld.
Uitgangspunt van het kader is dat Aalten in 2030 energieneutraal wil zijn en dat het college van de gemeente Aalten verantwoordelijkheid wil nemen voor haar eigen duurzame en stabiele energievoorziening. Dus voor wind- én zonne-energie. De focus moet liggen op maximale benutting van zonnepanelen op daken waarbij met name grootschaliger bedrijfsdaken in beeld komen. Als uitvloeisel van het Ukzw doet LTO, in opdracht van het gemeentebestuur onderzoek naar de mogelijkheden van zonnepanelen op agrarische daken en zal daarin de agrarische ondernemers stimuleren om hiertoe over te gaan en begeleiden. Eenzelfde onderzoek en begeleiding voert Agem uit voor de 'niet agrarische' ondernemersdaken. In verband met de uitvoering van deze onderzoeken is het uitschrijven van tenders voor zonnevelden groter dan 2500 m^2 uitgesteld tot ten minste 1 september 2022. Het kader sluit grote windmolens, tot een ashoogte van 140 meter alleen niet uit in het huidige gebied 'Hagenwind.

Regionale Energie Strategie 1.0 (RES 1.0)
In een RES geeft een RES-regio aan hoeveel energie zij in 2030 wil gaan opwekken met zon en wind in de betreffende regio. De gemeente Aalten is onderdeel van de RES-regio Achterhoek die verder bestaat uit de regio Achterhoek gemeenten en Montferland. De RES-regio heeft een RES-bod uitgebracht van 1,35 TeraWattuur (TWh), waarvan 0,35 TWh wordt gerealiseerd met grootschalig zon op dak. Een deel van deze opgave is al gerealiseerd o.a. door het windpark Hagenwind. De RES 1.0 is op 21 september 2021 door de gemeenteraad vastgesteld. In de RES 1.0 is het bod verder uitgediept en zijn de zoeklocaties waar deze opwek kan en gaat plaatsvinden in beeld gebracht. Ook is in een RES de regionale structuur warmte (RSW) aangegeven. Dit zijn de locaties en omvang van de warmtevraag en de alternatieve warmtebronnen. Voor het grondgebied van de gemeente Aalten is ingezet op de vervanging van de bestaande windmolens in het gebied Hagenwind.

Warmtetransitie: Transitievisie Warmte (TVW)
In de Transitievisie Warmte geeft een gemeente aan haar inwoners en overige gebouweigenaren duidelijkheid over de route naar een aardgasloos verwarmde gebouwde omgeving. In de transitievisie warmte legt de gemeenteraad een realistisch tijdspad vast waarop wijken van het aardgas gaan. Voor de wijken waarvan de transitie vóór 2030 gepland is, zijn ook de potentiële alternatieve energie infrastructuren (all electric, (type) warmtenet etc.) bekend. Nadat in de transitievisie warmte de mogelijke alternatieven in beeld gebracht zijn, bepaalt de gemeente het uitvoeringsplan voor de uitvoering op wijk/buurtniveau en besluit zij over de alternatieve energie infrastructuur van een wijk. Daarbij is het een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de partijen dat dit een reëel, betaalbaar alternatief moet zijn voor eigenaren en bewoners. Dit biedt het kader waarbinnen gebouweigenaren, netbeheerders, warmtebedrijven, gemeenten, aanbieders van verduurzamingspakketten en andere partijen investeringsbeslissingen nemen.
De TVW zet in op het opstellen en uitvoeren van buurtuitvoeringsplannen met de inwoners van de buurt. Uiteraard ook samenwerken met de woningcorporatie 'de Woonplaats en Liander en andere stakeholders. Er zijn buurten (clusters van seriematig gebouwde woningen) gepland waar in opvolgende jaren, vanaf 2022, wordt begonnen met het opstellen van een buurtuitvoeringsplan.
Op 30 november 2021 is de Transitievisie Warmte door de gemeenteraad vastgesteld.

Zonnige Bedrijven
In 2019 is de gemeente Aalten gestart met het programma Zonnige Bedrijven, waarmee ondernemers met een groot bedrijfsdak worden geholpen om hun dak in te zetten voor het produceren van zonne-energie. De actie liep door in 2020, en werd uitgevoerd door Agem. Met het programma 'Zonnige Bedrijven' krijgen ondernemers kosteloos inzicht in de mogelijkheden van een groot zonnedak en de mogelijke subsidies die daarvoor beschikbaar zijn. Ruim 40 ondernemers hebben zich aangemeld waarvan er een aantal subsidie (SDE) toegekend heeft gekregen.

In de gemeente Aalten hebben al redelijk veel ondernemers voor een groot zonnedak gekozen. Maar de opgave in de energietransitie van onze gemeente is groot en daarom willen we versnellen met het aantal bedrijfszonnedaken. Zoals hiervoor al bij het ‘Uitnodigingskader zon en wind’ is aangegeven heeft Agem opdracht gekregen voor een vervolg op ‘Zonnige Daken’ in de gemeente Aalten.

Klimaatadaptatie

Om de effecten van het veranderend klimaat in beeld te brengen zijn klimaatstresstesten uitgevoerd. In 2019 hebben we in het samenwerkingsverband WintLicht+ (gemeente Aalten, Oost Gelre, Winterswijk en Waterschap Rijn en IJssel) een plan van aanpak opgesteld, op basis waarvan we van het ministerie I&M een subsidie van € 149.000, - hebben ontvangen. Medio september 2019 is de opdracht voor de werkzaamheden voor de stresstesten via een aanbestedingsprocedure gegund aan bureau RHDHV. Gedurende het proces en afstemming binnen WintLicht+ is gekozen voor meer detailniveau, zodat we de effecten van extreem weer van de verschillende scenario's beter in beeld kunnen brengen. De gemeenteraad Aalten is in december geïnformeerd over de klimaatstresstest Wintlicht+.

Sinds mei 2021 is er een nieuwe versie van de Klimaateffectatlas beschikbaar (https://www.klimaateffectatlas.nl). Net als het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie gaat de Klimaateffectatlas voor de klimaateffecten uit van de indeling in de vier thema's: overstromingen, wateroverlast, droogte en hitte. De atlas geeft niet alleen een eerste indruk van de effecten die klimaatverandering nu en in de toekomst kan hebben. Er staan ook kaarten in die context geven, zoals bodemkaarten en kaarten die een indruk geven waar kansen liggen.

Begin 2021 is gestart met de duiding van de resultaten van de klimaatstresstest en een startnotitie opgesteld over het vervolgproces zijnde de risicodialogen en hoe wij hier invulling aan willen geven. De behandeling van de Visie Klimaatadaptatie voor de gemeente Aalten is voorzien voor juni 2022.

Plan van aanpak droogte in de Achterhoek.
De droogte waar de Achterhoek ook in 2020 mee te kampen had, is hoogstwaarschijnlijk een rechtstreeks gevolg van klimaatverandering. Droogteproblemen ontstaan door afname van de neerslag gecombineerd met een hogere temperatuur en meer zonnestraling. Het hellende Achterhoeks landschap ligt op verdichte, zanderige grond. Neerslag stroomt weg of verdampt, in plaats van dat het door de bodem wordt opgenomen. In droge perioden treden voornamelijk problemen op met de waterkwaliteit, zoals blauwalg en vissterfte. Maar ook agrariërs kunnen hinder ondervinden van extreme droogte. Natuur heeft water nodig. Veel bijzondere planten zijn afhankelijk van een bepaalde kwaliteit en stand van het grondwater. Ook zitten er op sommige plekken bijzondere vissen. Bij extreme droogte kan deze voor Nederland bijzondere natuur onherstelbaar beschadigen.

Bestuurders van waterschap, gemeenten en provincie zijn trekkers van het proces
om te komen tot een plan van aanpak van de droogte in de Achterhoek. Er is een lange termijnvisie ontwikkeld, gericht op 2050. Het doorpakken bestaat uit experimenteren en leren van alle inspanningen. Fundamentele ruimtelijke keuzes maken om met weersextremen om te gaan: met piekbuien én zeer warme, droge periodes.
Met het programmaplan 'Doen, delen, doordénken en doorpakken' (10 november 2020) wordt de droogte in de Achterhoek aangepakt.

De Duurzame gemeente Aalten

Global goals
In het Plan van Aanpak Duurzaamheid staat dat wij als gemeente Aalten ons committeren aan de Sustainable Development Goals (SDG`s). De SDG`s zijn 17 doelen van de Verenigde Naties welke ervoor moeten zorgen dat wij van de wereld voor iedereen een betere plek maken.
Er is veel informatie ingewonnen over de specifieke doelen, de toepasbaarheid en raakvlak met lopende projecten. Uit deze fase kwam naar voren dat het wenselijk is om praktijkervaring op te doen met het toepassen van SDG`s in een concreet project. Het bouwteamproject Admiraal de Ruyterstraat en Dijkstraat is daarom al in de beginfase omgevormd naar een project waar de SDG`s als leidraad gehanteerd worden. Gedurende het proces, van voorbereiding tot en met uitvoering hebben wij zo ervaring opgedaan met het toepassen van SDG`s. Deze ervaringen zijn positief bevonden en daarom is in het bouwteamproject ‘herinrichting Beggelderdijk’ ook gewerkt vanuit de kaders van de Global

We gebruiken de projecten vooral om ervaring op te doen met het toepassen van (een deel) van de SDG`s. Deze projecten moeten dan ook inzicht geven hoe SDG`s een positieve bijdrage kunnen leveren aan de werkwijze bij dergelijke projecten en welke (meetbare) effecten dit heeft voor het verdere verloop van het project. Daarbij wordt voornamelijk gekeken naar de effecten op het verloop van het project, de uiteindelijke keuzes voor maatregelen met de SDG`s als basis en welke meetbare effecten dit heeft op de fysieke leefomgeving en onze inwoners.

Inmiddels er een notitie is opgesteld naar aanleiding van een ambitiesessie. Voor de interne organisatie, maar ook hoe we de SDG’s extern gaan oppakken. Er komt een sessie met beleidsmedewerkers, maar ook communicatie (intranet) wordt ingezet. Het moet in kleine stapjes, gaan leven.

Mogelijke stappen die hierna (op de middellange termijn) gezet kunnen worden zijn:
- Toetsing op SDG`s bij collegevoorstellen en beleidsstukken;
- SDG gebruiken in de begroting;
- Het werken vanuit SDG als basis;

We gaan de samenleving betrekken bij de SDG’s. Dit doen we door actief uit te dragen dat we SDG-gemeente zijn én door (als de gelegenheid zich voordoet) SDG’s een rol te geven in participatietrajecten. Om hiervoor meer kennis op te doen, neemt de gemeente Aalten deel aan een praktijkproef vanuit de VNG welke zich richt op lokale democratie en participatie. Doel van deze sessie is het uitwisselen van kennis en het opdoen van ervaring.

De energieneutrale gemeente.
Bij de uitbreiding en verbouwing van de gemeentewerf zijn 768 zonnepanelen en twee warmtepompen geplaatst. Hierdoor is de gemeentewerf energieneutraal voor wat betreft het gebruik van het gebouw. Voor een deel is overgeschakeld op milieuvriendelijker GTL-diesel voor de voertuigen.
Er zijn zonnepanelen geplaatst op sporthallen en overige gemeentelijke gebouwen. Daarvoor zijn sterkteberekeningen uitgevoerd. Deze berekeningen laten zien dat het constructief niet altijd mogelijk is om een standaard zonnepaneleninstallatie te plaatsen. Het eigen gewicht van de zonnepanelen en de benodigde ballast om wegwaaien te voorkomen is hoog. Door minder panelen te plaatsen is het wel mogelijk gebleken de daken te voorzien van zonnepanelen.

Biodiversiteitsplan
Van de provincie Gelderland is subsidie ontvangen voor het opstellen van een biodiversiteitsplan en voor de beoordeling en kartering basiskwaliteit natuur en landschap in de gemeente Aalten (€ 17.347). De looptijd van het project is van 9 augustus 2021 tot 9 februari 2024. Het Biodiversiteitsplan is in concept gereed, wordt voorgelegd aan betrokken partijen en wordt in 2022 in de raad behandeld.

Communicatie Duurzaamheid
Elk kwartaal staat er in Aalten Actueel een duurzaamheidspagina. Pagina is hier wat misleidend want de duurzaamheidspagina bestaat meestal uit meerdere pagina’s. Op deze pagina’s wordt breed aandacht gegeven aan duurzaamheid: alle onderwerpen uit dit Plan van Aanpak Duurzaamheid komen voorbij. Maar ook aandacht voor de acties en werkzaamheden van het Energieloket, afkoppelen regenwaterpijpen, energie-bespaartips, biodiversiteit. Deze info wordt ook verspreid via de

'sociale media'-kanalen. Daarnaast is op de website van de gemeente Aalten veel informatie over duurzaamheid te vinden.

Duurzaamheidsdag
In 2019 is de gemeentewerf aan de Derde Broekdijk in Aalten verbouwd en uitgebreid. Het gebouw wordt nu energieneutraal verwarmd en we hebben afscheid genomen van de aardgasleiding. Het prachtige resultaat wilden we graag aan onze inwoners laten zien. Het open huis van de werf hebben we gecombineerd met een Duurzaamheidsdag op 9 oktober 2021.
Binnen en buiten waren er diverse leuke activiteiten voor jong en oud. Verder was er een uitgebreide Duurzaamheidsmarkt, met lokale en regionale partijen. Van isolatiemaatregelen tot zonnepanelen, van gezonde voeding tot een akkerranden, van circulaire materialen tot duurzame mobiliteit, van water tot afvalscheiding.
De actie 'Ben je nou helemaal betegeld?!', waarbij een stoeptegel kon worden ingeleverd voor een duurzame plant in de tuin, was een groot succes. De Duurzaamheidsdag is erg goed bezocht en we hebben veel positieve reacties ontvangen.
De combinatie met de open dag maakte het programma extra sterk en aantrekkelijk. Voor een komende editie willen we daarom opnieuw de samenwerking zoeken met een andere activiteit en/of locatie.

Duurzaamheidsprijs
Om innovatieve projecten en activiteiten op het gebied van duurzaamheid in de gemeente onder de aandacht te brengen, is besloten om jaarlijks een Duurzaamheidsprijs uit te reiken. De Duurzaamheidsprijs 2021 is uitgereikt tijdens de Duurzaamheidsdag gemeente Aalten.
Gemeente Aalten wil initiatieven die een voorbeeldfunctie hebben en een inspiratiebron kunnen zijn voor anderen binnen maar ook buiten de gemeente, met de Duurzaamheidsprijs onder de aandacht brengen. In aanmerking komen alle duurzame initiatieven die nieuw of vernieuwend zijn. Bijvoorbeeld doordat er nieuwe technieken of materialen worden gebruikt, of juist materialen worden hergebruikt. Er kan ook sprake zijn van een bijzonder ontwerp, waarin verschillende elementen samen komen. En de vernieuwing kan ook betrekking hebben op het proces waarmee het initiatief tot stand is gekomen, of de participanten die erbij betrokken zijn.
Voor de Duurzaamheidsprijs gemeente Aalten 2021 zijn drie kandidaten genomineerd.
De genomineerden waren:
- Stichting 't Engeveld
- Repair Café Aalten
- Gert Smits uit De Heurne

Het Repair Café Aalten heeft de prijs in 2021 gewonnen.
We willen de Duurzaamheidsprijs voortzetten, in combinatie met de organisatie van een Duurzaamheidsdag.